

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.08.2009, sp. zn. 29 Cdo 1004/2008, ECLI:CZ:NS:2009:29.CDO.1004.2008.1

Číslo: 85/2010

Právní věta: Nárok plnivšího směnečného rukojmího proti výstavci směnky vlastní (jako osobě, za kterou převzal směnečné rukojemství) se promlčí ve třech letech ode dne splatnosti směnky, a to bez ohledu na to, kdy směnečný rukojmí na směnku plnil.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.08.2009

Spisová značka: 29 Cdo 1004/2008

Číslo rozhodnutí: 85

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Promlčení, Směnky

Předpisy: § I předpisu č. 191/1950Sb.
§ III předpisu č. 191/1950Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v Olomouci k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 15. 11. 2007 potvrdil rozsudek ze dne 9. 5. 2007, jímž K r a j s k ý s o u d v Brně zrušil směnečný platební rozkaz ze dne 29. 6. 2005, ohledně směnečné sumy 1 420 808,30 Kč s 6% úrokem z částky 1 620 808,30 Kč, směnečné odměny 5403 Kč a nákladů řízení 57 050 Kč.

Odvolací soud vyšel z toho, že:

- 1) žalovaný vystavil na řad P. N. dne 26. 4. 1995 směnku vlastní na směnečnou sumu 1 900 000 Kč splatnou 15. 5. 1995 a žalobce převzal za žalovaného jako výstavce směnky směnečné rukojemství pro celý směnečný peníz;
- 2) směnečným platebním rozkazem ze dne 30. 9. 1997 uložil Krajský obchodní soud v Brně R. K. a P. K., aby do tří dnů společně a nerozdílně zaplatili žalobci P. N. směnečný peníz 1 900 000 Kč se 6% úrokem od 16. 5. 1995 do zaplacení, směnečnou odměnu 6334 Kč a náklady řízení, přičemž rozsudkem téhož soudu ze dne 2. 3. 1998 byl shora uvedený směnečný platební rozkaz ponechán v celém rozsahu v platnosti;
- 3) žalobce „v rámci exekučního řízení, které bylo vedeno k vymožení shora uvedené pohledávky ze směnečného platebního rozkazu Krajského obchodního soudu v Brně“ zaplatil „za žalovaného“

částku 1 620 808,30 Kč;

4) žaloba v projednávané věci došla soudu prvního stupně 29. 9. 2004.

Na tomto skutkovém základě odvolací soud (shodně se soudem prvního stupně) uzavřel, že z ustanovení čl. I § 32 odst. 3 zákona č. 191/1950 Sb. (dále jen „směnečný zákon“) vyplývá, že zaplatí-li směnečný rukojmí směnku, nabývá práv ze směnky proti tomu, za koho se zaručil a proti všem, kdož jsou této osobě směnečně zavázáni. Každý rukojmí, který zaplatí, nabývá práv ze směnky a jako takový má nároky dle článku I § 49 směnečného zákona. Vede-li regres na dlužníka, který je dlužníkem přímým z dané směnky, tedy vede-li regres na výstavce směnky vlastní, musí uplatnit toto právo do tří let od splatnosti směnky (čl. I § 70 odst. 1 směnečného zákona). Pro výkon přímých práv ze směnky je stanovena jednotná promlčecí lhůta tři roky, a to i v případě, kdy přímá práva vykonává avalista, který směnku proplatil. Tato lhůta se totiž týká všech přímých dlužníků a běží ode dne splatnosti směnky.

Z tohoto důvodu shledal odvolací soud závěr soudu prvního stupně o promlčení žalobcem uplatněného nároku správným a naopak odmítl názor prezentovaný žalobcem, podle něhož počátek běhu promlčecí lhůty by se měl vztahovat k okamžiku ukončení exekučního řízení.

V situaci, kdy žaloba byla u soudu podána 29. 9. 2004, tj. po uplynutí tříleté promlčecí doby, která začala běžet 16. 5. 1995 a marně uplynula 15. 5. 1998, odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně jakožto věcně správné potvrdil, s tím, že v dané věci nedošlo k přerušení či stavení promlčecí doby ve smyslu ustanovení čl. I § 71 a čl. III § 5 směnečného zákona.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, odkazuje co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu a považuje za zásadně právně významné řešení otázky, „jakým způsobem směnečný rukojmí, který vyplatil směnku, nabývá práv ze směnky proti tomu, za něhož se zaručil a od jakého okamžiku počíná běžet promlčecí doba práv směnečného rukojmího“.

Dovolatel nesouhlasí s právním posouzením věci odvolacím soudem, přičemž z ustanovení čl. I § 32 odst. 3 směnečného zákona dovozuje, že nabyl práv ze směnky až dnem zaplacení směnky. „Nevstoupil do postavení majitele směnky P. N., nýbrž nabyl práv ze směnky zcela originálním způsobem, a to proti tomu, za něhož se zaručil, tj. proti žalovanému“. Stal-li se žalobce věřitelem žalovaného vyplacením směnky, počala promlčecí doba ve smyslu ustanovení čl. I § 70 odst. 1 směnečného zákona běžet ode dne vyplacení směnky, tj. ode dne 9. 12. 2002 a nikoliv od data splatnosti žalovaným vystavené a žalobcem avalované směnky.

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.; není však důvodné.

Vady řízení, k jejichž existenci Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a z obsahu spisu se nepodávají; Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy,

jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení čl. I § 32 směnečného zákona směnečný rukojmí je zavázán jako ten, za koho se zaručil (odstavec 1). Zaplatí-li směnečný rukojmí směnku, nabývá práv ze směnky proti tomu, za koho se zaručil, a proti všem kdož jsou této osobě směnečně zavázáni (odstavec 3).

Podle ustanovení čl. I § 70 odst. 1 směnečného zákona směnečné nároky proti příjemci se promlčují ve třech letech ode dne splatnosti směnky.

Podle ustanovení čl. III § 5 směnečného zákona přerušením promlčení (čl. I § 71 a čl. II § 53) se rozumějí všechny případy, kde podle ustanovení občanského zákoníka a občanského soudního řádu promlčecí doba dále neprobíhá nebo neskončí anebo počíná promlčecí doba nová (odstavec 1). Oznámí-li žalovaný třetí osobě, že bylo zahájeno soudní řízení, má to na promlčení stejné účinky jako podání žaloby (odstavec 2).

V projednávané věci není pochyb o tom, že žalobce, který převzal směnečné rukojemství za výstavce směnky vlastní (žalovaného), je přímým dlužníkem ze směnky (čl. I § 32 odst. 1 a § 77 odst. 3 směnečného zákona); současně jde o samostatného (nikoliv akcesorického) dlužníka ze směnky.

Určuje-li ustanovení čl. I § 32 odst. 3 směnečného zákona, že zaplatí-li směnečný rukojmí směnku, nabývá práv ze směnky proti tomu, za koho se zaručil (v daném případě proti výstavci směnky vlastní), není pochyb o tom, že se stává směnečným věřitelem, a to v rozsahu práv, která odpovídají situaci, ve které se směnka nachází (k tomu srov. Kovařík, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 4., dopl. vydání. Praha: C. H. Beck 2005, str. 113-114, popř. Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 1. část. Směnky. 2. vydání. Linde Praha, a. s. 2006, str. 273). Zaplacením směnky tak směnečnému rukojmímu nevzniká (oproti „běžnému“ ručiteli – viz ustanovení § 550 občanského zákoníku, popř. ustanovení § 308 obchodního zákoníku ve spojení se závěry formulovanými v rozhodnutí uveřejněném pod číslem 18/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) „nový“ nárok vůči výstavci směnky vlastní.

Při absenci jiné právní úpravy pak nelze než promlčení směnečného nároku plnivšího směnečného rukojmího proti výstavci směnky vlastní posuzovat podle ustanovení čl. I § 70 odst. 1 a § 77 odst. 1 směnečného zákona; takový nárok se promlčí ve třech letech ode dne splatnosti směnky, a to bez ohledu na to, kdy směnečný rukojmí na směnku plnil (předmětem řízení je zaplacení směnky, na jejíž splatnosti se plněním ze strany směnečného rukojmího nic nezměnilo). Přitom promlčení svého směnečného nároku vůči výstavci vlastní směnky může směnečný rukojmí zabránit postupem předvídaným v čl. III § 5 odst. 2 směnečného zákona.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.